

Taksim Tekin Değildir

– Veysel Başer · 11 Haziran 2013

Başlığı biraz daha açarsak, Taksim'in olduğu yer ve orada yaşanan olaylar tekin değildir. Tarihteki Taksim olayları iyi analiz edilmelidir. Bugünlerdeki Taksim ve ülkeye yayılan olayların ne gibi sonuçlar doğuracağı henüz belirsiz. Çünkü, akliselimle hareket etmesi gerekenler bu yangına körükle gitmekte. Aşağıda da belirtileceği gibi, Taksim olayları devleti yönetenlere hiç hayır getirmemiştir. Yapılan yapılara da öyle. Kışlalar, yangınlar geçiriyor. İsyancılar sonrası harap oluyor. AKM de yangın geçirenler arasında. The Marmara otelinin önceki yapısı olan Esmâ Sultan yalısı da 1920 yılındaki yangınla kullanılmaz hale geliyor.

Taksim, doğusu ve kuzey doğusu, ta Bizans döneminin başlangıcından beri mezarlıkmış. Fatih'in İstanbul'u fethetmesinin ardından boş olan bir alan da Müslüman mezarlığı oluyor. Bu geniş mezarlık, Rum, Fransız, Cenevizli, Ermeni ve Müslümanlara ait ölümlerin bir bakıma karşı karşıya yattıkları yer oluyor. Ta ki 1780 li yıllara kadar. İçinden her milletten ve dinden insan bulunduğu için bu mezarlığın adı "Ölümler Tarlası" olarak biliniyor ve söyleniyor.

Taksim'deki Gezi Parkı'nın tarihçesi.

Hıristiyanların mezarlığı olan bu alana; 1780 yılında, Halil Paşa Topçu Kışlası adı altında askeri kışla yapılıyor. Yeniçeri askerlerinin ayakaltı nedeniyle bundan sonra "ölümler tarlasına" ölü defnedilmiyor. Zamanla bu geniş mezarlık, bakımsızlıktan ve taşlarının çalınmasıyla mezarlıktan çıkıyor. Kışla yangın geçiriyor. Bazı onarımlarla yeniden kışla hizmeti görmeye devam ediyor. Kabakçı Mustafa isyanı ve Alemdar Mustafa Paşa'nın bu isyanı bastırması sonrasında tahrip oluyor. Kışla, II.Mahmut döneminde yeniden onarılıyor. Daha sonraki yıllarda geçirdiği iki yangınla kullanılmaz hale geliyor. Sultan II. Abdülhamit döneminde bu kışla Tophane Müşiri Damat Gürcü Halil Rifat Paşa'nın gayretleriyle 19. yüzyıl mimari üslubunda ve çok gösterişli olarak yeniden yapılıyor.

1907 yılında ilan edilen II. Meşrutiyetin korunması için oluşturulan üç avcı taburundan birisi buraya yerleştiriliyor. 31 Mart 1325 (12-13 Nisan 1909) gecesinde bu taburun askerleri, başlarındaki mektepli subayları ağaçlara bağlayıp, alaylı olanları da odalara hapsederek isyan ediyor. Sabahleyin,başlarındaki çavuş ve onbaşlıların komutunda "Mektepli subay istemezük!" diye bağırarak yola koyuluyorlar. Hemen alt tarafta bulunan Taşkışla'daki diğer avcı taburu da bunlara katılıyor. Hazır bekleyen softalarla birleşerek soluğu Ayasofya Meydanı'nda almaya giderlerken "Şeriat isterük! Gavur subay istemezük!" diye bağırarak sürdürüyorlar. Galata Köprüsü'nde, "ne oluyor?" diye bakınan bir subayı süngü darbeleriyle delik deşik ediyorlar. Hızla ulaştıkları Meclisi Mebusanı basıp, bir nazırı linç ederek, bir mebusu da süngüleyerek öldürüyorlar.

İstanbul, büyük bir kargaşaya sürükleniyor.

İstanbul'daki isyanı bastırmak üzere, Rumeli'de oluşturulan Hareket Ordusu hızla İstanbul'a geliyor.

Taksim ve Taşkışla'daki isyancı askerler direniş gösteriyor. Çatışma gün boyu devam ederken hareket ordusunun bir binbaşısı şehit oluyor. Atılan top atışlarıyla epey tahrip olan her iki kışladaki askerler teslim oluyorlar.

İsyanda parmağı olanlar idam ediliyor.

Asıl sonuç:

İsyancılara yakın davrandığı için padişah II. Abdülhamit tahtan indirilip, Selanik'e sürgüne gönderiliyor. İsyandan sonra önemini yitiren kışla, 1913'te Sanayi ve Ticaret Şirket-i Milliye-i Osmaniye'ye satılıyor. Türkiye'nin ilk futbol spikeri olan ve futbol dergisi yayınlayan Sait Çelebi adındaki birisi burasını kiralayıp binanın avlusunu futbol sahası haline getiriyor. Bu avluda, futbol oynanmasının yanı sıra çeşitli gösteriler yapılıyor. Kışla, I. Dünya Savaşı'nın ardından işgal edilen İstanbul'daki Fransız kuvvetlerinin yönetimindeki Senegalli askerlere tahsis ediliyor. Kışla, bir süre de Rusya'dan gelen göçmenlere hizmet veriyor.

1923 yılında tribün ve saha çalışmaları sonrası kışla avlusu, futbol oynamaya daha elverişli hale getiriyor. Türkiye'nin ilk milli karşılaşması olan ve 2-2 biten Türkiye-Romanya maçı da burada oynanıyor. Taksim stadı olarak burası 1939 yılı sonuna kadar futbola hizmet veriyor. Beşiktaş İnönü stadının yapılmasıyla buradaki kışla yıkılıyor. Yabancı bir ülkeden gelen şehir planlamasınca Taksim alanı düzenlenirken kışla yerinin konut olması bile öneriliyor. Halkın, "Eski mezarlık üzerine konut yapmak doğru olmaz. Park olsun," duyarlılığına önem veren vali Lütfi Kırdar, gezi parkı yapılmasını uygun buluyor. Park, 1942 yılında görkemli bir törenle halkın hizmetine sunuluyor.

Gezi Parkı, Cumhuriyet Türkiye'sinin İstanbul'da yaptığı ilk düzenli park. Adı da "İnönü Gezi Parkı" oluyor. Zamanla, özellikle Demokrat Parti dönemindeki İsmet İnönü düşmanlığı nedeniyle halk parkın adını, "Gezi Parkı" olarak benimsiyor.

İlk düzenlemelere göre parkın alanı yetmiş bin metrekare dolayında iken bugün kırk bin metrekare civarında. Çimenlik alanlara iki otel yapılıncaya, boğaz ve karşıları geniş bir açıdan seyretme imkanı kayboluyor.

Bu Gezi Parkı, cumhuriyetin İstanbul'a ilk planlı park kazanımı. Park alanı 1988-89 yıllarındaki düzenlemelerle bugünkü halini alıyor.

1955 Olayları

Kıbrıs ve Selanik olayları sonucu Taksim'de başlayan protestolarla Rum asıllı vatandaşların ev ve işyeri saldırıya uğrayıp talan edildi. Ülkemizi yönetenlerin olayların boyutunu geç algılayışları sonucu dünya, ülkemiz insanı hakkında olumsuz intiba yürütüyor.

Turan Emeksiz Olayları

1960 yılı nisan ayı sonlarına doğru, İstanbul Üniversite'sinde o zamanki iktidarın baskısını protesto

sırasında polislerin açtığı ateş sonucu; Malatyalı, on dokuz yaşındaki orman fakültesi öğrencisi ölüyor. Bu olay, toplumdaki iktidara olan inifali daha da ateşliyor. Öğrencilerin bu olayı ve iktidar baskısını protesto eylemlerinin sahnesi çok kez Taksim oluyor.

Sonuç: 27 Mayıs

1 Mayıs olayları

1977 yılında Taksim'de yapılan bir 1 Mayıs işçi günü kutlamasında bazı binalardan açılan silah atışları sonrası, kurşunlarla ve oluşan panikten 34 kişi hayatını kaybediyor. Bunlardan beşi kurşunla, yirmi sekizi ezilerek ve soluksuz kalarak, bir kişi de kalabalığı sıkıştıran panzer altına kalarak can veriyor. Yüz otuz kişi de yaralanıyor. Bu olay, sağ ve sol çatışmalarını tetiklenmesine neden oluyor. Devleti yönetenlerin taraf tutmasıyla olaylar çığırından çıkıyor.

Sonuç:

12 Eylül.

Veysel Başer

Yararlanılan kaynaklar: İnternet vikipedi. Büyük Larousse. Şevket Süreyya Aydemir-Enver Paşa- F.H.A Ubucini -1855'de Türkiye-